

ՄԱՐԻ ԻՔԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 6 Արծաթ Մեդիալիտ:
Վեցամսեայ
Մեկ ծանուցումը տողին 2 դուրուշ է:
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1ի6
եւ 15ի6 կը սկսին:

Դուրս երբայիք լրագրութեան ճամբու
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ ճամբու կամ որ
եւ ինչ գրութիւն խմբագրին պիտի
ուղղուի. եւ ասոնց ճամբու ծախ
քը խրկողին վրայ է:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 3 ԴՈՅՆՄԱՐԵՐ

ՊՐԻՆՏԵՐՆ ԶԵՆՈՒԴԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐԸ

Մարտի 9 նոյեմբ.

Յորին, կը բռնուի. Վառնա, Պոլսի աղ
125. Նորը, 28, 50: Դանուշ 125. Ընտիրը,
26, 50: Մեծաքսու խողակ կը բռնուին.
— Սուսամ 60ի կառաջարկութիւն. — Փոխանակու
թիւն 24, 97 1/2: — Յօնառնները կը բարձրա
նան: — Բոնոսիլի 92 1/8: — Վաղդիոյ Պան
քան իր սքանչելի հարկերն 4ի կանց:

Լոնտրա 10 նոյեմբ.

Յորին թուլ, եւ իջնելու հակամէտ: Ե
դիպտացողէն, գարի, կը բռնուին, եւ նոյն
գին: — Փոնոսիլի 95 1/8: Օսմանեան 57 1/2:
Փոխանակութիւն 69 1/2: Նորը 68 1/2:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Յունաստանի յեղափոխութիւնը
վարկեան մը ետ ձգեց ուրիշ ամեն ինչ
գիրներն եւ լարայիս ուշադրութիւնն իր
վրայ դարձուց:

Յունաստան, ինչպէս յայտնի է, օս
մանեան տէրութեան պէս՝ զանազան տե
րութեանց ազդեցութեան մրցումներուն
թաղի մը եղած է քառուստ տարիքի վեր
Մյուս մրցումը հիմա առաւել պիտի մեծ
նայ, որովհետեւ իւրաքանչիւր պիտի ջա
նայ ինքիւն իր սեփական քաղաքականութեան
թեանն ու շահուցը նպատակաւ իր կրօն
լուծել տալու: Թեպէտ իրականութեան պայտ
պան տէրութիւններն այս պարագային մեծ
ալ անմիջապէս իրենց սկզբունքն յարգել
տալու որոշում ըրեր են, սակայն գետ
պանական գաղտնի մրցումներու համար
դուռները բաց են եւ միշտ ալ բաց պիտի
մնան:

1832ի դաշնագրութիւնը՝ Ռուսիոյ,
Անգլիոյ եւ Վաղդիոյ թագաւորական
տոհմերէն Յունաստանի ամբողջ թագա
ւոր ընտրել կարգիլ է: Բայց անմիջապէ
սութեան սկզբունքը՝ որ ժողովրդեան մը
կամքը յարգելու վրայ կը կայանայ, բնա
կանաբար կեղծէ դաշնագրութեան այս
յօդուածը: Երբեք առաջարկուած ընտ
րելիներն ալ մեր այս բաժնին հաստատու
թիւն են: Պէտքը թագաւորին երկ
րորդ որդի Հովնաթանի դուքսին եւ Ս. Է.
Թոր լինելու է թագաւորին երկրորդ
որդի Մէտէ գուքսին հետ ընտրելի կա
ռաջարկուին նաեւ Ռուսաց կայսեր քե
ռորդի Լեօնթեմիակի դուքսը, եւ Անգ
լիոյ թագուհին երկրորդ որդի Ալֆրէտ
իշխանը: Մինչեւ անգամ կ'ըսուի թէ այս
վերջինն ընտրութիւնը յաջողելու ըլլայ
նէ՛: Անգլիոյ կառավարութիւնը Յունիա
կան եօթն կողմերէն Յունաստանի թա
գաւորութեան տալու պիտի հաճի:

Սակայն Մէտէն գրուած նամակի մը
խօսքն նայելով, գիտաւորապէս Լեօն
թեմիակի դուքսին եւ Խալկիոյ Մէտէ
արքայորդիին վրայ խօսք կայ եղեր Յու
նաստանի մէջ:

Տեսնենք ո՛վ պիտի վստահի քուէն:

Վաղդիոյ ազատամիտ լրագրիները մեծ
զոհութեամբ կը խօսին Յունաստանի յե

ղափոխութեան վրայ: Ասոնց մէջէն (Բ
ուէս լրագիրն հետեւեալ պատճառները
կուսայ Օթոն թագաւորին անկմանը:

« Յոյները սրտի մոռք բռնեցին էին
սահմանադրական դրութեան խոստում
ները, որն որ աստուածային իրաւամբ դա
հա կայող իշխանի մը բանին չէր դար: Այս
պատճառաւ կառավարութիւնն ու ժողո
վուրդը երկար ժամանակ համաձայն չմնա
ցին:

« Տէրութեան ամեն պաշտօնները
գերմանացուց ձեռք անցնելէն եւ հերե
նականութեան օգնութեան պէս եր
կու անման տարեկան մէջ ինկած բռնի
հակառակութեան զատ, ներքին քաղա
քականութեան ամեն խնդիրներու մէջ
ալ ուստիկ մարտութիւններ աղբիւր մը
երեւան ելաւ: Թագաւորը կուզէր ինք
նիշխանաւոր կառավարել ու ծախքը
նել: Յոյները ազատ օրէնքներ եւ ծախքը
խնայութիւն կուզէին: Բայց գէտերն նոր
հակառակորդներ ունէին որոց բարքն ու
բնաւորութիւնը չէին ճանչեր: Օջա
քաղութիւնը սարուկ խորհրդարաններ
արտադրեց, սարկութիւնն ալ թագաւո
րական շաղկապութիւններն արտադրեց,
եւ այս դատաւարութիւն կամակցութեան
ծախքը երկիրն ըրաւ: Բարօ Տիւրքիա
յի նախագահութեան ժամանակը տէրու
թեան ծախքը 4 միլիոնի կը համեմ, Օ
թոնի օրովը 25 միլիոնի ելաւ: այսու ա
մենայնիւ նախագահութեան երեք տա
րիներուն մէջ հասարակաց օգտակար ըլ
լալիք աւելի շատ շինութիւններ եղան
քան թէ Գերմանացի թագաւորութեան
երաւուն տարին:

Ներքինները, համարաբաններն ու
գործները որ 1831ի յեղափոխութենէն
առաջ կը ծաղկէին, գոցուեցան կամ նը
ուաղեցան, եւ հասարակաց օգտակար շին
ութիւններու հետք մը չտեսնուեցաւ: Յու
նական կողմաց ամենէն փոքրը բոլոր յա
նայ թագաւորութեան կրկնապատիկ ա
ւելի ծախսներն ունի: Մինչեւ անգամ
Տաճիկ իշխանութեան օրովը շինուած
կամուրջներն հինարդ կը փլէին եւ նորո
գելու հոգ տանող չկայ: Եւ սակայն յոյ
ները իբրեւ անհանդարտ եւ խռովայող
կառնաստանութեան անձնուէր չըլլանք ու հա
մար թագաւորի մը՝ որ իրենց նիւթական
ու մուտքական շահերը կարհամարէր եւ
իրենց ամեն ազատութիւնները ձեռու
նուն կը յափշտակէր: Եւսուել յոյն
րուն չէինար վերապան ամառանակ ու
րուն գերագոյն կամքը գիրքներ գրեմանա
կան արքունեաց իշխանութեան ներքե
լը: Եւս արքունիքն էր որ ազգին եւ
կամուսները կը մոխէր: Եւս արքունի
քն էր որ սահմանադրութիւնը խող
մը եւ ձեռնման գործիք մը ըրեր էր: Եւս
արքունիքն էր որ 1854ին ժողովուրդը գը
դուց Եւսնայի ու Թրակիայի գաւառ
ներուն վրայ այն ձախող յարձակումն ը
ներաւ:

« Հիմա ի՞նչ կուզեն յոյնք: Պա
տասխանը գիւրիկն է: Եւսի եւ արհամարհ
եալ արքունիքէ մը ազատի կուզեն: Դա
տալիս արքունիքն է: Դեպքանագիտու
թիւնը չկրնար այս վիճիւր ետ դարձնե
լու մտաբերել: Բայց նոր թագաւորի մը
ընտրութեանն ալ պիտի խառնուի: Վեր

նայ ըսուիլ թէ իր ձեռքն անյաջող է:
Եւսի բնական եւ մանաւանդ արդի գա
ղափարաց աւելի համաձայն չըլլար յոյ
ներն իրենց լրագիրն իրաւարար թողուլ:
Եւսուայի կառավարութիւնները բաւա
կան փորձն առին այսպիսի միջամտու
թեանց: Վասն զի մեծ մասամբ իրենց վը
րայ կիլիսայ այս խռովութիւններուն եւ Օ
թոնի երկար թագաւորութեան պատ
րանքներուն պատասխանատուութիւնը:

Անգլիոյ լրագիրներն ալ ընդհանրա
պէս նպատակաւ են Յունաստանի յեղա
փոխութեան: Բայց հետեւեալներուն վը
րայ տարբեր խորհրդածութիւններ կընեն:

« Յունաց ազգը, կրտէ Տէյլ-Միւս,
լաւաղոյն կառավարութիւն մը ձեռք բը
րելու համար ամեն միջոց ի գործ դնելու եւ
պարսպ եղելու ետեւ Օթոն թագաւորը
զահէն ձգեց:

« Յիշեալ թագաւորը ու մէկ ժա
մանակ չուզեց երկիրը յառաջադիւն
թեան ձամբուն մէջ տանիլ: Ռուսի Յու
նաստանը այսու հետեւ կառավարելիք թա
գաւորին կամ նախագահին պարտք պիտի
ըլլայ երկիրն կարեւորութիւնն աւելցնել
եւ հոյն ընդարձակել:

« Եւրոպայ քաղաքակրթութեան շա
հուն համար այս արդիւնքներուն կ'սպա
սէ: Օթոն չհասկըցաւ երբեք որ իր կա
ռավարութիւնը պաշտօն ունէր Արեւելի
ծախսն բանալու եւ այն հեռաւոր եր
կիրներուն վերանորոգութեամբ իր գերա
զանցութիւնը ցուցնելու:

Թայմ լրագիրը կրտէ թէ Անգլիա
Յունաստանի յեղափոխութեան հակա
ռակելու եւ միջամտութիւն ընելու պատ
ճառ մը չունի՝ քանի որ յոյն եւրոպական
դաշնագրութիւններն յարգեն եւ իրենց
զբաղմունքներն զայլէլէ պղծաւան:

Յիշեալ լրագիրն Անգլիոյ արքայորդ
ւոյն Յունաստանի թագաւոր ընտրուիլը
չուզեր, եւ կաւելցնէ թէ Անգլիա Լեօն
թեմիակի դուքսին ընտրուելուն դէմ ալ
չըրողքեր: Բայց յոյները կրնան, կրտէ,
Իրականութիւնը կամ Պէտքը թագա
ւորին երկրորդ որդին ալ ընտրել:
« Եւրոպայ, կրտէ, կը թողուն յոյները որ
ազատութեամբ իրենց ուղղած ընտրեն:
Բայց իրենց ձեռքն է Եւրոպայի համակ
րութիւնը շահիլ:

Մօրնիկ-Բօյթ լրագիրը բոլորովն
ուրիշ գէտով կը ներկայացնէ Յունաս
տանի յեղափոխութեան ոգին եւ նպատակը:

« Յունաստանի յեղափոխութեան
կարեւորութիւնը, կրտէ, Օթոնի տոհմին
անկման վրայ չէ, ալ հետեւեալներուն
մէջէ: Ար կասկածինք որ հասարակապե
տական փորձ մը ըլլայ այս, որուն առաջին
գործերը՝ Վաղդիոյ առաջին յեղափոխու
թեան սկիզբը ազգային ժողովն ըրածին
պէս՝ դրացի ազգաց դէմ պատերազմ մը
ըլլայ:

« Եւս ամենէն հոգ չենք ընել Օ
թոն թագաւորին եւ անոր տոհմին անկմա
նը վրայ, բայց չենք կրնար անտարբեր մնալ
երբոր կը տեսնենք առժամանակեայ կառա
վարութիւնը որ Օթոն թագաւորը ժո
ղովրդեան կամքատուէր երկիրն այժմեան
սահմաններով գոհ ըլլալուն համար Եւս
կառավարութեան զիտումը Ալպանիայի

տիրել է: Յունաց յեղափոխութիւնը օ
տար ծագումն է. օտար զիտումներ ունի:

Եւսի ըսելէ ետեւ Մօրնիկ-Բօյթ
Ռուսիոյ վրայ ամբաստանութիւն կրտէ
որպէս թէ ան դրեալ ըլլայ Վարսապի
ապստամբութիւնը, Լեւանտու Տիւ
րքներուն ու Մարօնիներուն կոխները,
Սերվիոյ ինքրոյն դժուարութիւնները եւ
վերջապէս Յունաստանի այս յեղափոխու
թիւնը: Յիշեալ լրագիրը կաւելցնէ նա
եւ թէ Խալկիոյ կառավարութիւնը՝ Ա. Է.
նետիլը ձեռք ձգելու համար՝ անոր տե
ղը Տաճիկաստանի մէջ փոխարինութիւն
ներ կը փնտռէ Եւսուայի հասուցանելիք
թէ որ, կրտէ, յոյներն ինքնակամ ոտք
եղած ըլլային նախ իրենց ներքին ազատու
թիւնը վերահաստատելու կ'զբաղէին:
Ռուսի, կրտէ, մեր վարմունքը յունաց
վարմունքին վրայ պիտի կանոնադրենք: Թէ
պէտ կը փախալիք ընդունիլ այն սկզբուն
քը որ թոյլ կուտայ ժողովուրդը իրենց ու
ղած կառավարութիւնն ընտրել, սակայն
չենք կրնար թողուլ որ ներքին յեղափո
խութիւն մը դաւաղութեան փոխուի
Տէրութեան մը դէմ՝ որ Յունաստանէն
աւելի արժանաւորութիւն ունի մեր բա
րեկամութեանը:

Յունաստանի առժամանակեայ կառա
վարութիւնը ժողովրդեան ուղղուած յայ
տարարութիւն մը հրատարակեց, որուն
մէջ Յունաստանի յեղափոխութեան բուն
պատճառն ու նպատակը կը բացատրէ:
Եւս յայտարարութիւնը բարի ազդեցու
թիւն մը ըրաւ Եւրոպայի մէջ, եւ Յու
նաստանի յեղափոխութեան վրայ ծագած
կասկածներն առայժմ մեծ մասամբ փա
րատեց:

Այլեւհայտն է:

« Վաղաքական դրութիւն մը՝ որ ազ
գին պատիւը կը նուաստացնէր եւ բար
քերը կը ցածընէր, կառավարական դը
րութիւն մը՝ որ տէրութեան օրէնքներուն
պարտք եղած անհատութիւնն ու քաղա
քացեաց խնամանքն առաւելու կը կո
խէր, բնականաբար իրեն դէմ պիտի յա
րուցանէր Հելլենական ազգին համո
զումները եւ ապստամբութեան գրգռէր:
Իրաց այսպիսի վիճակի մը պատճառաւ
էր որ անցեալները քանի մը գաւառ եւ
յետք ամեն ալ ոտք ելան, կեցած իշ
խանութիւնը տապալեցին եւ աղին ու
վեհարար բռնակին աջակցութեամբ նոր
իշխանութիւններ հաստատեցին:

« Կոյն պիտոյն ու նոյն բաղձանքն
այս դիշեր մայրաքաղաքի ժողովուրդն ալ
ոտք հանեց, որ գաւառաց հայրենասի
րութեանը հաւատարեւով՝ հաստատեալ
իրաց կործանումը ուզեց: Օջըրը՝ օ
րինաց հաստատութեանը համար աղբէն
երգմամբ իրենց յանձնուած աւանդին
հաւատարիմ պահպան մնալով, եւ իրենց
փառք եղող Յունական բանակ անունին
արժանի քաջութեամբ՝ ժողովրդեան ձեռ
նարկութիւնը պաշտպանեցին: Հաստատ
եալ իրաց վիճակը համաձայն խորհրդով
տապալեցաւ, եւ ժողովուրդը Յունաստա
նի գահէն ինկած հրատարակեց անոր
փայ նստողը, նմանապէս անոր լծակ
ցին ունեցած ինքնակալութեան իրաւուն
քն ալ ջնջուած հրատարակեց: Եւս

մանակեայ կառավարութիւնը հաստատուեցաւ որուն անդամներն են՝ Պ. Տ. Պալիարիս, նախագահ, Բ. Քանարիս և Պ. Բուֆոս:

Վաճառականեայ կառավարութեան նախագահն հետեւեալ անձինքն պաշտօնեայ ընտրեց. Պ. Մանիկոս՝ երեւմտեց. Պ. Օւլիսի՝ ներքին գործոց. Պ. Քուսնուրի՝ դատաստանական գործոց. Պ. Մալիարիս՝ պատերազմական գործոց. Պ. Տէրեօրի՝ հասարակաց կրթութեան. Պ. Քալիֆուրիս՝ ծովային գործոց. Պ. Նիքոբոլոս՝ կրօնական գործոց. Պ. Ք. Տիւմանուրոս՝ արտաքին գործոց:

Նոր կառավարութեան ժողովուրդը զէն առած պաշտօնն է՝ սահմանադրեալ միապետութեան կառավարութիւնն հաստատուեցաւ, Յունաստանի պաշտպան և զոռ երեք տէրութեանց նկատմամբ ունեցած երախտագիտութիւնն անայլալեի կերպով յայտնել, ուրիշ տէրութեանց հետ ունեցած բարեկամական յարաբերութիւնն հաստատուեցաւ, և անյապաղ ազգային երեսփոխանական ժողովը գումարել, երկրին բարեկարգութիւնը, խաղաղութիւնը և օրէնքներն հաստատուեցաւ:

Այս պարտականութիւնը կատարեալ հաւատարմութեամբ ու ճշգրտութեամբ ի գործ պիտի դնենք, և պարտաւոր ենք մեզի տրուած իշխանութիւնը՝ գումար ունելը անգլային ժողովին յանձնելու: Բայց այս մեծ և նուիրական գործը կատարելու համար՝ հարկ է որ ամենուր հայրենասիրութիւնը վառ և կորովի մնայ: Ուրեքն ձեր հայրենասիրութեանը կը դիմենք այս գործին համար, և կը յուսանք ձեր կողմանէ ոչ միայն բարեկարգութիւն և խաղաղութիւն, այլ և այն անձնաբացութիւնը որ յունաց ազգին նշանաւոր մէկ յատկութիւնն եղած է միշտ՝ անցեալ դժուարին ժամանակներու մէջ: Ասանկով կը յուսանք որ Վիտիակին հօրը Ալէքս. որ երբեք չէ բաժնի մեր հայրենիքը, կը պաշտպանէ մեր տկար բայց անկեղծ ջանքը, կորսնէ այս նոր գործը և իրաց նոր կարգը կամրաջնէ ի փառս Հելլեն անուան:

Ըթէնք 11/23 հոկտ. 1862:

ՏԻՄԻՓԻՈՒ ՊՈՒԼԻՍԻՍ

Նախագահ առժամանակեայ կառավարութեան Յունաստանի:

Օթն թագաւորն ալ հոկտ. 12/24 ին Յունաստանէն մեկնած ժամանակն հետեւեալ յայտարարութիւնը գրեւ ու տէրութեանց դեսպաններուն ձեռքը Ըթէնք ղրկեւ է:

« Հելլենոցիք:

« Համոզուելով որ տէրութեան զանազան կողմերը և մասնաւորապէս մայրաքաղաքին մէջ անցած վերջին ցաւալի անքերէն ետեւ իմ Յունաստան մնալս կրնայ ձեռք արհեստահար և դժուարալոյծ կնձռներու մէջ ձգել, որոնցի մեկնիլ առայժմ այս երկրին որ սրտանց կը սիրէի և տակաւին կը սիրեմ, և որուն բարօրութեանը համար 30 տարի տաժանաբար և անգուլ աշխատեցայ:

« Առանց արտաքին ցոյցերու՝ Յունաստանի ճշմարիտ շահերը կը դիտէի, և մեն կարողութեամբ ձեր նիւթական ու բարոյական զարգացումը քաջալերելով, և մասնաւոր հոգիելով որ ամենուր իրաւունք և արդարութիւն ըլլայ: Իսկ ամեն անգամ որ ինձի դէմ քաղաքական յանցանքներ գործուեցան, անյիշատարութիւն և անսահման վեհանձնութիւն մը ցուցնէի:

« Իմա իմ ծննդեան երկիրս երթալով՝ խորին ցաւ մը կ'զգամ երբ կը մտածեմ այն գէշութիւնները որ իրաց ներկայ վիճակին պատճառաւ պիտի պատուաւորեն մեր սիրելի Յունաստանը:

« Աւտի կը մտնեմ որ որդման Մտտուած ձեր ապագայ վիճակը միշտ պաշտպանէ: »

Օթն:

Վիտիակին լրագրները կը ծանուցանեն թէ Օթն թագաւորն ու թագուհին լատ. նոյեմբ. 1ին Պալիարիսի Սուլիս մայրաքաղաքը հասեր են:

Յունաստանի առժամանակեայ կառավարութեան որդմամբ 150 էն 1000 քուէարկու ունեցող քաղաքները կամ գեղերը մէկ երեսփոխան մը, 1000էն 3000 ընտրող ունեցողները երկու երեսփոխան, և 3000 էն աւելի ունեցողները երեք երեսփոխան պիտի ղրկեն Ըթէնքի մէջ գումարութիւնը ընդհանուր ժողովին:

Տաճկաստան և ուրիշ օտար երկիրներ գտնուող հելլենական հրատարակներն ալ՝ սոյն պայմաններուն համեմատ երեսփոխան պիտի ընտրեն ու Ըթէնք ղրկեն:

Վախընթաց թուով ծանուցեւ էինք թէ Վաղրից, Մազրից և Վատրից կառավարութիւնները մէկ մէկ նաւախու մը կը ղրկեն Յունաստանի ջուրերը:

Վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ Ռուսից և Իտալից կառավարութիւններն ալ մէկ մէկ նաւախու մը կը ղրկեն Յունաստան:

Վախընթաց թիւերուն մէկով ծանուցեւ էինք թէ Վարօրի դահախորյս թագաւորին ծաղիհասակ կինը աշխարհէս զոռելով Վերմանիայի մէջ կրծաւորուհեաց վանք մը քաշուեւ էր: Թագուհին այս որոշումը իր ամուսնոյն և ընտանեացը մեծ ցաւ պատճառելով, ամեն ջանք ըրեւ էին անոր այս դիտաւորութիւնը փոխել տալու, բայց չէին կրցեր յաջողիլ: Վերջապէս Հռոմէն Վրասէլին անուն կարգիկնայ մը Վերմանիա երթալով և թագուհին Վառ երկար խօսակցելով կրցեր է անոր միտքը դարձուցնել և երկամբ քով բաժնալու համուզել:

Վարիպալոյի վիճակն օր քան զօր ծանրանալուն պատճառաւ Եւրոպայի առեւտրաւոր վերաբոյժներն Սթեփան հրաւիրուեցան խորհրդակցելու:

Հոկտ. 17/29ին ընդհանուր խորհրդարանութիւն մը եղաւ որուն ներկայ էին Բարթիմէ անդիպալի վերաբոյժը, Սթեփան գերմանացին, Բիրսօֆս ռուսը, Նեւթթին գաղղիացին և 11 ալ իտալացի բժիշկ: Ըսանք մէջէն տղթոր Վեյթթին՝ Վարիպալոյի վերքը վնասելով՝ յայտարարութիւն ըրաւ թէ վերջին մէջ մնացած զնտակը առանց դժուարութեան կրնայ հանուել և թէ ոտքը կարելու հարկ չի կայ: Այս յայտարարութիւնը մեծ ուրախութիւն պատճառեց Իտալից մէջ:

Վերիկայի Միացեալ Վահանդաց հասարակապետութիւնը քաղաքակրթութեայ տէրութեանց մէջ առաջինն է որուն զանազ ամենայնազ վիճակի մը մէջ էր: ստակ մը պարտք չունէր: Ժողովրդեան առեւքն և տէրութեան ծախքն ալ համեմատաբար խիստ թեթեւ էր: Բայց ներկայ արհեստաւոր և անվերջանալի պատերազմին ամբաւ ծախքերուն պատճառաւ՝ տուրքն այն աստիճան ծանրացաւ և տէրութեան զանձն ալ այնչափ ահազին պարտուց տակ ինկաւ որ կառավարութեան վարիք (քուէի) հեղաշեւեալ լիցաւով, հիմա իր թուղթերը մինչև հարկերին 34 կորով սկսած են: Թէ որ պատերազմը այս ընթացքով տարի մ'ալ շարունակէ, հիւսիսային նահանգաց երկտարան վիճակը թշուառութեան կողմէն հաւասար մը չպիտի կրնայ ունենալ աշխարհի մէջ, մասնաւոր թէ որ հարաւային նահանգները շնուածութեամբ՝ հիւսիսայիններէն բաժնու ին և բեռն բոլորովին հիւսիսականաց վայ մնայ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վայսերական հրամանաւ՝ Պատերազմական առեւիկն անդամ Եւպիլը պէյը զօրաւորաբար Ինքնուրիշն առաջին սենեկային տնտեսացաւ փոխանակ Հասան պէյին որ երկրորդ սենեկային տնտեսացաւ:

Խալէտ պէյը երրորդ սենեկային տնտեսացաւ:

Օգոստոսիաւ Ինքնակալը շարաթ օրը Օսմանիէի ակամակուռ պատուանշան մը ղրկեց Բ. Վուռը, որպէս զի Փարիզի կայսերական դեսպանին ղրկուելով՝ Վալթօնի կայսեր մատուցուի: Յիշեալ փառաւոր պատուանշանը չորեքշաբթի օրը Փարիզ ղրկուեցաւ:

Տէրութեան նախարարներուն սովորական ժողովը որ կիրակի և չորեքշաբթի օրերը կը գումարուէր, այսուհետեւ կիրակի և հինգշաբթի օրերը պիտի գումարի:

Քիչ ժամանակէ ի վեր Օսմանեան հպատակութիւնը ձեռք և օտար տէրութեանց հպատակութիւն ընդունող անձանց թուիքները քննելու համար հաստատուած յանձնաժողովը որ ժամանակէ մը ի վեր իր պաշտօնը դադարեցուցեր էր, նորէն շարունակել սկսաւ Վ. սեմ. Քեաւիլ պէյին նախագահութեամբ:

Վատրից տէրութեան և Բ. Վրան մէջ հաստատուած վերջին առեւտրական դաշնագրութեան առթիւն Վատրից Վ. կայսրը իր կենդանագրով զարգարուած ակամակուռ ընչատուփ մը ղրկեց Բ. Վրան արտաքին գործոց պաշտօնեայ Բարձր. Վիլ փաշային:

Վալթեց գաւ. Է. Երզնկայի մեծ խաչանշանը ղրկեց Վ. սեմ. Սաֆֆէթ Էֆենտիին:

Երկաթեայ թագին առաջին պատուանշանը ղրկեց Վ. սեմ. Մէհմետ Քէմիլ փաշային:

Նոր կապիկն երկրորդ պատուանշանը ղրկեց Վ. սեմ. Վերիլի պէյին:

Ֆրանսիայի Յովսէփայ կարգին հրամանատարութեան պատուանշանը ղրկեց Համամեան Սալիկ Էֆենտիին, և Երկաթեայ թագին երկրորդ պատուանշանը ղրկեց Տիւրքիայի Էֆենտիին:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մեր արդոյ ընթերցողներն արդէն գիտեն որ կայսերական բարեխնամ կառավարութիւնը Օւէյթուռի լեռան մէջ անցած ցաւալի անցքերը քննելու համար յանձնաժողով մը անօրինակ էր Մարաշու մէջ՝ նորկառավարին նախագահութեամբ, և արդարաւոր հաջածութեամբ հրաման ըրեւ էր որ այն կողմերը գտնուող մէկ լուսաւորչական և մէկ կաթոլիկ հայ եպիսկոպոս մը կամ վարդապետ մը անդամ առնուին նոյն յանձնաժողովին:

Վզդային Վարչութիւնը մտածելով որ այս պաշտօնին ընտրութիւնը եկեղեցական տէրութեան օրինացն ու կանոնացը տեղեակ, բանիրուն ու խոհական անձ մը ըլլալ պէտք էր, խնդրեց Բ. Վանէն, որ Երզնկայի առաջնորդ Վեր. Մատթէոս վարդապետն ըլլայ յիշեալ յանձնաժողովին անդամ: Բարեխնամ կառավարութիւնն ալ ընդունեց վարչութեան այս խնդիրը և պէտք եղած հրամանագիրը շնորհեց: Վերադարձար Երզնկայի առաջնորդը հիւսիսային Վեր. Վանէն, որ Վանէն Վարչութեան մէջ ընտրուէր: Հետեւեալ վարչութիւնը խաղաղիկ նախորդ քաղաքի արժանապատիւ Վերսէս վարդապետն առաջարկեց, որ ինչպէս արդէն ծանուցեւ ենք՝ Վանայի մէջ ծառած սղղալին դժոժութիւնը խաղաղիկ ղրկուած ըլլալով՝ այն կողմերը կը գտնուի այս օրերս: Վայսերական կառավարութիւնը վարչութեան այս երկրորդ խնդիրն ալ ընդունելով՝ Վերսէս վարդապետին համար նոր հրամանագիր մը շնորհեց որ այս շարժութեւ Վանայ ղրկուեցաւ:

Վր լսեց թէ Վաթիկի հայոց կողմէն ալ Մարաշի Վեր. Պետրոս եպիսկոպոսն անդամ ընտրուեւ է յանձնաժողովին:

* Յողաւորէն մեղիդրուած նամակ մը կըսէ թէ սաստիկ իշուած քիւրճիկ զայով առաջնորդ մահուան վտանգի մէջ ինչեւէ է, անանկ որ վիճակին ամեն եկեղեցիներն հսկում կընեն և վեր աշխարհութեանը համար:

Մարաշէն գրուած նամակի մը մէջ հետեւեալ լուրերը կը կարգան ք:

Մարաշի նորընտիր կառավարիչ վրսեմափայլ Վշեր փաշան դեռ Մարաշ չհասած, յանձնաժողով մը կազմուեւ էր, և Քերթմէնցիներուն վկայութեամբն յանցանքը ու Մարաշի և Օւէյթուռի ցիւղերու վրայ մնալով, այն ութ անձանց Մարաշ կանչուելով վճռուեւ էր: Վշեր փաշան՝ Մարաշ հասնելէն ետեւ՝ տէրութեան հրամանին համեմատ նորէն յանձնաժողով կազմեւ է որուն ներկայ գտնուելու հրաւիրուեւ են նաեւ տեղւոյն լուսաւորչական և կաթոլիկ հայոց առաջնորդները: Այս յանձնաժողովին մէջ ալ դարձեալ ռ. բոյներ է վերոյիշեալ 8 անձինքը Մարաշ բերել տալ և դատել: Ուստի ապրիլի 1ին մէն գիր գրուելով՝ ամբաստանաւորներն չորսը Մարաշ բերել արուեւ և անվճար պէս բանտարկուեւ են: Միւս չորս ամբաստանաւորներն ասոնց բանտարկուելու իմանալուն պէս լեռան անմատոյց կողմերը փախեր են: Մարաշու ժողովը երկու պատուաւոր անձինք Օւէյթուռ ղրկելով, այն 4 մարդն ուղեր է: բայց գաղութները 6օր ետքը ձեռնուռայն ետ դարձեր են, պատասխան բերելով թէ Օւէյթուռի Չօրպաճի ներքին անդամ այն անձինքը բռնելու կարող չըլլան և բռնուիլն ալ երկար ժամանակի կորստ ըլլալը իմացուցեր են: Վսոր վերայ փաշան զննուորական պատրաստութիւն տեսեր է Օւէյթուռի վրայ քալելու: Բայց ազգին երեւելիներն ընդհանուր ժողով խնդրելով, չորս մարդու պատճառաւ ամբողջ քաղաք մը չարհը ունելու համար՝ խօսք տուեւ են որ իրենք անձամբ լեռները երթան, այն անձինքը գտնեն և եթէ մինչև վեց օր չկրնան գտնել ու Մարաշ բերել, այն ժամանակը զննուորական զօրութիւն երթալ Օւէյթուռի վրայ՝ Նոկու, 7ին Մարաշի հայոց երեւելիներէն Սուրապետան Ս. Վերդապետն և ուրիշ քանի մը պատուաւոր անձինք Օւէյթուռ գացեր և այն չորս մարդոց 3ը գտնելով համոզեւ են Մարաշ երթալու: բայց բուն պէտք ըլլալից Մարաշի Չափար Սերգիս Քեահեան չգտնելով, և որ լեռն ըլլալն ալ չկրնալով իմանալ, երեք օր երեք գիշեր լեռները պարտեւ, վերջապէս ուր ըլլալը իմացեր և գիր գրելով քովիերին բերել տուեւ են, և ան ալ համոզելով հոկտ. 12ին չորսն ալ Մարաշ տարեր են, ուր բանտարկուելով դատաստանական ընտրութեանց ներքեւ գըրուած են:

Փաշան և ժողովը շնորհակալ եղեր են հայոց երեւելիներուն այս ըրած ծառաւորութենէն, որով չարեաց առաջն առնուեւ է և Օւէյթուռցիք ալ ապստեղ են իրենց վրայ սպառնացեալ պատուհասէն:

Վանայէն հետեւեալ բերկրաւոր շնամակը կը գրեն մեզ:

Առնաւ 22 հոկտ. 1862:

Մեծարգոյ խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ:

Մինչև ցարէ Առաքելի մէջ քնակող ազգայնոց կացութեանը վրայօք բան մը գրի առնուած չէր ի հրատարակութիւն, այն պատճառաւ որ ասանկ բարեբեր երկրի մը մէջ ուր բաւական հայ ընտանիք կը բնակին՝ տեսնուած չէր ազդերնու և տէրութեան բաղձալի յառաջադիմութեան նշոյլ մը:

Ազգասիրութեան և յառաջադիմութեան գործքերը գրելով անձամբ էին մեզ, և չը կար այն անիւն ետանդը որ սրտերու մէջ եռալով հասարակութիւնը կը շարժէ և ի զարգացումն կը մղէ:

Եթէ հիմակու հիմա նիւթ մը կայ որ ի գիր առնուելու արժանի է, այն է Պատարաքարանի խառն ժողովոյ անօրինամբը խաղաղիկ քաղաքակրթական արժանապատիւ Տ. Ներսէս մեծիմաստ վարդապետին բարեբար դալուստը որով երկրիս խաղաղութիւնը վերահաստատուեցաւ և դժոժութեանց առաջը առնուվեցաւ:

Պատրիարքարանի խառն ժողովոյ այս տնտեսութեանը վրայ մեր խորին շնորհակալութիւնը յայտնելով հրապարակաւ՝ անոր ամեն ազգօգուտ ձեռնարկութեանը յաջողութիւն:

* Փոշան ազգին խնդրանքը եղած ընտրութիւնը չըլլանալով՝ յանձնաժողովը կազմեւ և Մարաշի հայ առաջնորդներն հրաւիրեւ է:

կը մագլժեմք ի բողոք սրտէ։

Արժանատիւ աւերը Հօր խորհրդի խոստանալով իրեն հաշտութիւնը և ազգու առնախօսութիւնը ներքին ժողովրդեան կրկին կուսակցութիւնը իրարու հետ հաշտութիւնը ետքը, ընդհանուր քուէարկութեամբ (որմեղի համար նոր բան մըն է) առժամանակեայ կերպով երեք ժողով կազմուեցաւ, կրօնական, քաղաքական եւ իշտամանական։ Կրօնական ժողովը չորս քահանայ անդամներէ կը բաղկանայ ընդհանուր քահանայութեամբ գերազանցող Առաջնորդի տեղաւորս Գաղաքական տանն եւ չորս աշխարհականներէ։ Երկրորդն ալ իշտամանական ժողովը։

Ահա յայտնաւոր եր նահանգիս չորս կողմը գտնուող առաջնորդ ազգայնոց ցարկուն ալ գարման մը կը հողացուի, եւ ինչու աւեր իշտամանական վարդապետին ազգասիրական ջանքը եւ ազգայնոց խաղաղական ճգամը այս սուհետեւ զարգանքը կը բարեկարգին եւ եւ կեդրոնները կը պայծառանան։

Այլ խնդրեմ, մեծարդոյ խմբակը, դեռուղէն ձեր պատուական լրագրումը այս երկու տողերս, եւ միանգամայն ընդունել մեր անկեղծ սիրոյ հաւատովքը։

Որով մնամ միշտ ձեզ անձնուէր
Ն. Գ. Շահաբադ

Գաղապարի Լեւոնի քաղաքէն հեռուեալ նամակը ստացանք որուն մէջ պատմուած անարդարանալի գործերուն վայր մեր Արգոյ կաթիլի աղբակոյց Գաղապար քաղաքին անաչառ եւ արդարաւոր ու շաղթութիւնը կը հրաւիրենք։

«Արժանապարհ խմբակը Մասիս գրատուական լրագրոյ»

«Այլը եւ տարօրինակ անցք մը որ Գաղապարի հայադէպ սիրտը կարեւոր վշտացուցած է, կը խնդրենք որ անկողմնաւոր Մասիսի Էջերուն մէջ հրատարակուելով՝ համայն ազգայնոց արդար դատողութեանը ներկայացուի»

«Անհէեան Գաղապար անուն Գաղապարի Լուսաւորական հայ մը երկար ժամանակ Գորիս, Կիլիկիոյ, Անի եւ ուրիշ գանապան տեղեր պարտելէ եւ քանի մը անգամ կրօնափոխութիւն ընելէ ետեւ՝ ասկէ տարի ու կէս առաջ Գաղապար կուգայ եւ իր ներքին մարդը բարեկարգութեան ու համեմատութեան արտաքին գոյներով քաղաքի մը՝ Արաքայ վանքը կը մտնէ եւ հոն սարկաւազութեան աստիճան կրօնական Գաղապարի մօրթով մը կը դարձնուի, չափէ դուրս խոսարհութիւն մը, խառնակութիւն մը եւ վերջին ծայր հաւատարմութիւն մը ձախին վայր վայրեցնելով, ուսման միասնական քաղաքակցոյ միջնորդութեամբ Ս. վանքերէն միասնական կը մտնէ։

«Արաքայ Լուսաւորական ալ իր արտաքին գաղապարեան կերպարաններն եւ պատկառելի դէմքն խաբուելով՝ քանի մը ամիս ետքը շրջանի եւսած ժամանակը վանքին լուսարարութեան պաշտօնը եւ կեդրոնացն արտաքին անօթները անոր կը յանձնէ ցուցակաւ եւ գիտութեամբ տեղացի երեւելոցը, եւ ինքը շրջանի կերթայ։ Սարկաւազն այս միջոցը պատեհ տալիս դանկով՝ կոխի սկսող միջոցով թոյնն արտաքին ժողովը միարաններուն հետ իրուելով եւ դրուած փոխանորդին ընդգրկմանով՝ հոսի ապա օրին մէկն ալ իրեւանի կը փախչի վանքէն եւ Գաղապարի անունին պաշտօնականութեանը ներքեւ մտնելով կաթիլի կողմը։

«Անոր միարաններն ու փոխանորդն այս անակունքի դէպքը լսելով, երբոր երեւելոցն կը բանան, կը տեսնեն որ խառն, աւետարան, սկիհ եւ ուրիշ արժանիքներն ու ոսկեղէն անօթներն անյայտ եղեր էին։ Անմիջապէս եղբուքի մը քաղաքիս հայ երեւելոցներուն կիւմարեցնեն, անոնք ալ գործը ստուգելով, կեդրոն Գաղապարի կերթումն եւ պարտաւարտած անկախութեամբ եղբուքի մը անոր կիւմարեցնեն։ Բայց նա ռուսաւելէ եւ իր պաշտօնականութեան թեւերը կը տարածէ սեղանապարտութեան վայր։ Այն Ժամանակը հայոց երեւելոցն կը հարկաւորին Արգոյաւոր կուսակցին խնայելն այս գործը։ Արգոյն վանքի մէկն ալ հրատարակելով մը կը դիմէ։

մանապէս մը կը պաշտօնակալ մը կը դիմէ Լեւոնի որդեկէն սեղանապարտութեամբ իր արգիւտելով իր ներկայութեանը քանի մը ինքնուրու, բայց Գաղապարի չի յանձնէր, եւ կուսակցին պաշտօնակալը քանի մը արգիւտելով ետեւ պարտաւոր կը դառնայ։

«Այս վայր տեղեւոր իշտաններն քաղաքական նամակ մը սրբազան Լուսաւորակցին գրելով, անմիջապէս եկաւ ու վերադարձին նամակ մը ուղարկելով Գաղապարի Անի. կուսակցին, որ վերադարձին աստիճան հրամանակը մը դրկեց տեղեւոր կառավարչին որպէս զի սեղանապարտութեամբ հարցաքննելէ ետեւ տեղեկագրով մը իրեն դիմէ։

«Այս միջոցին Գաղապարի միջոցով մտնելով, թէպէտ հարցաքննութիւնը եւ զաւ եւ յանցանքը սարկաւազին վայր հաստատուեցաւ, բայց տեղեւոր կաթիլի հայոց երեւելոցն սեղանապարտութեամբ գործերն կեցեր են, «Արգոյ Գաղապար» «Ծառնուս դրած ենք, մինչեւ որ անկէ «պատասխան մը չտանանք» չենք կրնար յանձնել» կրսեն։ Աստիճան գործը երեւի վայր մնացած է ի վնաս մեզ եւ ի նախապէս քրիստոնէութեան եւ արդարաւորութեան։

«Մնամք եւ այլն»

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք մեր գաղապարեան աղբոյ բաժանորդաց թէ կապերական բարեկամ կառավարութեան որոշմամբ լրագրոյ մեծ թերթը իրեն ծախքը կիսով չափ իջաւ։ Այսուհետեւ տեղութեան գաղապարը ընդունած մեծ լրագրոյ ամեն մէկ թերթը յիշուն ժամու համար 10, հարկը ժամու համար 20, եւ հարկը ժամու աւելի համար 30 վարայ բոլորի ծախք պիտի վճարէ։

Արգոյեան մեծապատիւ Գաղապար ապա, հարուստ եւ երեւելի հայ սեղանաւորը կարճատեւ հիւանդութեամբ մը եւ ընթացքով առտու իր մահկանացու ընթացքը կընքէ ի հասակի 60 ամաց։

Յուզարկաւորութիւնը հետեւեալ օրը կատարուեցաւ մեծ հանդիսով, եւ մարմինը Գոհութեամբէն շրջանաւոր կամուրջը բերուելով՝ Բերա լաւինացւոյ Ս. Երզնկայի թերթի մէկն եւ հոն կէ գերեզմանատուն տարուեցաւ։

Բերա 1 նոյեմբ. 1862

«Մեծարդոյ խմբակը Մասիս գրատուական լրագրոյ»

«Բարեկամ լրագրոյ 551 թուոյն մէջ «Օտո Ֆելքս» կուսած մարտական ընկերութեան մարտաքաղաքի մէջ հաստատած «Հայկ» անուն սենեկին լրացուելուն առթիւ գրած նամակի մէջ արդէն ընկերութեան նպատակը հասկնալու յիշելի, բայց ընդհանուր կանոնաւորութեան հաստատուելու ու տարաբնուիք ժամանակի կարօտ ըլլալուն պատճառաւ, պարզ կը համարուի այսօր անդամակցութեան պայմաններն եւ վճարելի արդք քան նախկինը հրատարակել, ներկայիս յուսկին պատուական լրագրոյ Էջերուն մէջ տեղի շնորհներով խնդրելով։

«Հայանի է որ այս ընկերութիւնը փոխադարձ ապահովութեան ընկերութիւն մըն է, արհեստաւորաց եւ գործաւորաց ապրուստը ձախողութեան առնալ ապահովելու նպատակաւ հաստատուած, եւ անկէ ծագած մեծամեծ օգուտները տեսնուելով ամեն աստիճանի մարդկանց մէջ տարածուած։ Անդամակցող ոչ միայն իրենց հիւանդութեան եւ թշուառութեան ամեն անկէ ընկերութիւնէն անհրաժեշտ օգնութիւններ կրնան ստանալ, այլ եւ իրենց մահէն ետեւ ետքը՝ այլի կանայքն ու որդիքն անհրաժեշտ կը խնամուին։

«Ընկերութեան մատակարարած օգնութիւնը գործաւոր մարդու մը համար որչափ մեծ ըլլալ հասկնալու համար,

կը յիշատակենք այս տարի Արգոյի մէջ մեծնող Անկերութեան ընտանիքի խմբակին անդամակցելու մէկը։ Այս խմբակը Գորիս անունով։ Այս մարդը՝ որ 72 տարեկան հասակին մէջ մեռած է, 20 տարի 7 տարեկան 4 օր ծնունդով իր ծնունդով իր ծնունդով անկերութեան մատակարարած բժշկական օգնութիւններէն անհրաժեշտ գանձէն 229 անգ. լրացաւ 7 շին նպատակ ունեւորած է իւր օրական ծախսը համար, բայց ի անոր թաղմանը համար ընտանեացի վճարուած գումարէն։

«Այլեւս եւ ուրիշ ամեն մարդ գիտնայ որ ընկերութեան պաշտօնն է՝ վշտացնելու արդուները սրբել տառապելու անձկութիւնը թեթեւեղելու եւ ձախողակի պատահարով թշուառութեան անդունդը գահավիժող եղբայրներին վեր վերցնել։

«Գաղապար մեր աղբին ի վաղուց հեռու տառապելու օգնելու համար ունեւորած մարդակցական սկզբունքը՝ որն որ մեծամեծ ծառայութիւններ կրնայ ընել մեր ընկերական վիճակին բարեկարգութեանը, եւ այս սկզբունքը արդիւնաւորելու նպատակաւ «Հայկ» խմբակին հաստատութեանը ձեռնամուխ եղանք, եւ գոհ սրտիկը տեսնելու որ բազմաթիւ զթափարտ անձինք մեզ հետ ընկերակցուելով, խմբակին խնամոց անպարկեղ օր ըստ օրէ լայնատարածելու ձեռնամուխ կըլլան։

«Կենդանի, մեծարդոյ տէր, որ ընդունել ընկերութեան խոր շնորհակալութիւնները,

Մնամ ձերդ ապնուութեան շնորհակարար

Կախապահ Հայկ սենեկին

Ս. Աղապար

ՄԱՆՁԵՍԹԵՐԻ ՄԻՈՒԹԻԻՆ ԱՆԿԱԽ ՈՒԹԻՆ ԲԱՐԻ ԸՆԿԵՐԱՑ
ՀԱՅԿ ՍԵՆԵԿԻ Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼԻՍ
ՊԱՅՄԱՆՔ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

301. Ը. Ընկերութեան անդամակցող կրնան ըլլալ անկերութեան վիճակի մարդիկ, միայն թէ քաղաքացի եւ բարի վարուց տէր ըլլան։

302. Բ. Ընկերութեան անդամակցող ըլլալու փափաքող անձ մը պէտք է որ նախ արդէն գրուած ընկերութեան մէկուն ձեռք տառապարկուի եւ ուրիշ մը երկրորդութեան ետեւ ընդհանուր քուէարկութեամբ ընդունուի։

303. Գ. 36 տարեկանէն աւելի եղող անձինք եթէ յօժարին ընկերակցելու, աւելի համար եղած մանաւոր պայմանները ընկերութեան պիտանէ կամ ընկերներէն կրնան տեղեկանալ։

ՅՈՒՑԱԿ ՏՐՈՑ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԵԱՆ			
Տարեք.		Շաբաթական տուրք.	Տարեկան տուրք.
18 էն մինչեւ 24	տարեկան եղողը պիտի վճարէ	5 բէնա	2 շին
24 " " 27	" " " "	" "	2 " "
27 " " 30	" " " "	" "	3 " 4 բէնա
30 " " 32	" " " "	" "	4 " 3 " "
32 " " 33	" " " "	" "	4 " 5 " "
33 " " 34	" " " "	" "	5 " 8 " "
34 " " 35	" " " "	" "	6 " 7 " "
35 " " 36	" " " "	" "	7 " 6 " "

Այսինքն ի գտն սենեկին կառավարութեանը համար հարկ եղած կամ պատահական ծախսը գանձին համար առայժմ ամեն ընկեր շաբաթը 4 բէնա պիտի վճարէ, որն որ պարագայից նկատմամբ կրնայ փոփոխուիլ եւ մինչեւ 1 1/2 բէնա իջնալ, կամ աւելնալ եթէ ընկերութիւնը պատշաճ դատի իւր սենեկին ծախքերը աւելցնել։

ԳԵՅՄԵՆԻ ՄԵՍԵԿՑՈՒԹԵԱՆ
Ն ՊԱՍՏԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

301. 1. Անդամակցող մը ընկերութեան տուրքերը կանխիկ վճարած օրէն ըսկրեալ մինչեւ վեց ամիս որ եւ իյէ նպատակ մը չկրնար ընդունիլ։

302. 2. Իսկ վեց ամիսէն ետքը հիւանդացող ընկերը շաբաթը 12 շին նըպատակ կրնալ, եթէ հիւանդութիւնը մինչեւ մէկ տարի տեւելու ըլլայ։

303. 3. Իսկ տարիէն ետքը հիւանդութիւնը շաբաթական ընկերակցող ընդունալու ըլլայ։

304. 4. Անդամակցող մը եթէ մեռնելու ըլլայ՝ իւր թաղման ծախսը համար 12 իրա կը պարտաւոր ընտանեացիները։

305. 5. Եթէ անդամակցող մը կրնա մեռնելու ըլլայ՝ թաղման ծախսը համար վեց իրա կը պարտաւոր։

306. 6. Տան երկու շաբաթաւորէն աւելի տուրքերը չվճարող անդամակցող ընկերութեան շնորհքէն կը դուրսի։ Եւ ինչ րան է եթէ ընկերութեան ժողովը պատշաճ դատած ըլլայ անոր օգնութիւն ընել։

Մեծարդոյ խմբակը Մասիս լրագրոյ

Երեկ նոյ. 1 օրն առաքելի հայ ընտանեացի մը եւ առ հաւաքովի հայ երիտասարդութեան համար անմիջապէս սպոյ օրմէր, քանզի առաջին իւր միակ եւ անդուգական որդեկէն զրկուեցաւ տարածմամբ, եւ երկրորդն կորցուիւր մէկ աղին ազգասէր անհատն, եւ այս սպոյ պատճառն Գ. Ն. Զօհրապետի անուն կրնալ մահն էր, Զօհրապետն անունը անձնաւ չէ չառաքելի Ս. Ներսէսեան վարժարանի նախկին յառաջդէմաշակերտներէն էր, եւ վաղ քաղաքացիացի. Գ. Զօհրապետի անունը ազգային երգող թերթիւր մէջ շնանակուած է, եւ ուրիշ նաեւ մատչեալ գրութեան նախադրեալ մ'ալ, այս չնայելու փոխադարձ անկողմէ իւր առ Արտուստ եւ առ Աղան ունեցած սրբազան պարտքն, եւ ի հարկին արդեամբ ալ կցոյց. վերջապէս Գ. Զօհրապետն իւր ծաղիկ հասակէն մեծամեծ

յոյս կուտար հայ Աղբին ընտիր եւ օգտակար անդամներէն մէկն ըլլալ. բայց աւանդ, անբուժելի հիւանդութեամբ զոհ եղաւ տարածմամբ մահու, կարծես աչերն ի բաց՝ դոնէ վայրկեան մի տեսանելու իւր սրտին փափաքանց արդիւնաւորելն, եւ փոխեցաւ ի յաւիտեանակալութիւն։

Արժանալի, աստիճան երիտասարդ հանգուցելոյ յուզարկաւորութեան տխուր հանդէսն կատարուեցաւ երեկ ի յառաջիկայ ի ներկայութեան բազմաթիւ աղին խաղաղացող եւ ուրիշ ծանօթ պատուաւոր երիտասարդաց. հանդէսն պատուելի հանդէս էր եւ Պատրիարքական արժանապատիւ Փոխանորդն, որ քաջածանօթ ըլլալով հանգուցելոյն եւ անոր գովելի յատկութեանցը, յատուկ դարձանակաւ մը յայտնեց իւր սրտին եւ յուզարկաւորաց կարեւոր ցաւոց իրաւացի ըլլալն, եւ անփոք հողեւոր միջի յարութեամբ, Զիտ որոյ մեր բարեկամ

հերէն ուսումնական դասաւորութիւն մ'ալ համա-
ռօտ քայքայ տարաւոր է դասարանական մը յարեցի
վերջապէս ամեն ոք կը փութայր մեծ ցաւով
կատարել իւր վերջին պարտն առ հանգուցեալն,
որ անշուշտ նորին յիշատակաց արժանի, աղ-
գասէր, եւ ազնուարարոյ երկտասարդաց ընտ-
րագործն ըլլալն կը հաւատէ, որ դուք ձեր
աղիւստութեան ալ ծանօթ եղած ըլլայ:

Եւ ահա մեծ արդիւյ Տէր, իմացնելով Աղ-
գիս այս տարածում կորուստն, կը խնդրեմ որ
ախտը տողորուս տեղի հորհել բարեհաճիք
ձեր պատուական լրացրոյն մէջ, որով երախ-
տաւոր երկտասարդի մը պարտուպատշաճ յար-
գանաց վերջին պարտ մի կատարած կըլլաք,
որ անտարակոյսեմ թէ քաղցր եւ սիրելի է
ձեզ:

2 նոյեմբեր 1862 Հ. Ս. Աւագ-Պէտ

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Արդարութեան բարձրագոյն ատենին
վճռովն եւ Ռ. Գրան հրամանաւը Ար-
վաճի Պաշտ Զօհանէս աղային հետեւեալ
սեփականութիւններն աճուրդով ծախու-
են. 1. Իւսկիւտար Իճաթիէ թաղը մեծ
տուն մը, որ ունի տասն եւ եօթն սեն-
եակ, վեց արտավար այգի, դատ պարտէզ
մը, մեծ բաղնիք մը եւ երեք Սառնա-
անուշ ջուր. 2. Կոյն թաղը զառ ՚ի
Քայրին գլուխն ուրիշ տուն մը հինգ սեն-
եակով, եւ տակը սրճարան մը ու Ռօն-
ճարիւս մը. 3. Գարձեալ նոյն թաղը ու-
րիշ տուն մը հինգ սենեակով. 4. Գա-
տը գեղ Վալարձի ճամբան Եւսթաքը
ուսած պարտէզը տասն երկու հաղար կան-
գուն տեղ, Սիւլը, Կէտիկ. 5. Օրթա-
գեղ հրէից գերեզմանատան կից տասն
երկու սենեակով նորաշէն տուն մը. 6.
Կ. Պոլս Գաղար Արաի խանը վերի
յարկը քարուկիւր սենեակ մը:

Աղքատ որք աղջկան մը ամուսնու-
թեանը նպատելու համար կամաւոր ու
դորմութեան ստորագրութիւն մը բաց-
ուած ըլլալով, ստորագրութեան թուղ-
թը որ Տեղապահ արքայանի վաւերական
կնքով նախ Մայր եկեղեցւոյ Տ. Սու-
քիաս քահանային, յետոյ Եփէի գաւառի
Տ. Խաչատուր քահանային եւ հոսկ յե-
տոյ Պատմաճեան Պ. Խաչատուրին յանձ-
նուեր էր, ասկէջ քանի մը օր առաջ
Գումադափուէն Եփէի գաւառ երթալու
ճամբուն վրայ ինկեր կորսուեր է:

Ար խնդրուի որ դանդաղ տանի Մայր
եկեղեցւոյ բանկալը յանձնէ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՕՐԵՑՈՅՑ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԻ

Հանդերձ գուշակութեամբ օգոյ

1863

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔԵՐԵՍՏՈՒ

Զօրինեալ ՚ի Տ. Երեմիա քահանայէ

Տպարարութիւն

Ռ. Յ. ԲԻՐԲՃԵԱՆ

Մայրաքաղաքի ամեն հայ գրավա-
ճառներուն քով կը գտնուի:

ՏԵՂԵՐ ՄՈՒՍԵՅԻՑ

Այս անունով հրատարակուած եր-
կու տեղադրութեան գիրք երեք զուգուշէն
մէկ զուգուշի լծած է յօդու աղջայնոց:

Պէշիկթաշի Հայկազեան ընկերու-
թիւնն այս օրերս արդիւյ Պ. Մ. Վ.
Գարազաշեան բաղմահմուտ գրագէտին
հեղինակած մէկ նոր քերականութիւնը ՚ի
լոյս ընծայած է, որ կատարելութեամբ
մինչեւ հիմա աղբիւս մէջ տեսնուած գարո-
ցական քերականութիւններուն առաջինը
կրնայ համարուիլ ըստ մեզ, եւ զիւրա-
գընութեան մասին ալ զամենքը կը դե-
րագնայէ:

Ար գտնուի Մէլքիսէթ Պ. Յ. Մար-
գարեանին գրատունը. Գին 8 զուգուշ:

ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Աշխատասիրեաց Պ. Ստեփան Պօղոս Գա-
րազեան

Մինչեւ հիմա աղբիւս մէջ ՚ի լոյս ընծայ-
ուած աղջային պատմութեան գրատարաց
մէջ ասիկա առաջինն է որ ժամանակակից
անցքերու վրայ բաւական տեղեկութիւն
կուտայ, մինչեւ 1860 թուականը հաս-
ցունելով:

Ար ծախուի առ այժմ Վալարձի
վարժարանը հեղինակին քով:

Գին հասարակ կազմին 12 զուգուշ:

ՈՒՍՈՒՄՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
ՈՐԵ

Աղջային տղոց կամքն ու ու սիրտը

Կրթիւն գիտութիւն

ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շարադրեց

Հ. ՊՕԳՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԹՈՎՆԱՆԵԱՆՑ

ՄԽԻԹ. ՈՒԽՏԵՆ

ՏՊԵԱԼ Ի ՎԻԵՆԱ

ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐ

ԳՐԵՑ

Հ. ՊՕԳՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԹՈՎՆԱՆԵԱՆՑ

ՄԽԻԹ. ՈՒԽՏԵՆ

ՏՊԵԱԼ Ի ՎԻԵՆԱ

Դաստիարակութեան անհրաժեշտ
ուսումը որ ամեն ուսմանց եւ գիտութեանց
հիմն ու մայրն է, վասն զի մարդկութեան
ուսումն է, մինչեւ հիմա խիստ անկատար
կերպով ծանօթ էր աղբիւս. Գր. Հ.
Պօղոս Յովնանեան այս թերութիւնը կամ
մանաւանդ կարօտութիւնը կը լեցնէ իր
այս կրկին աշխատասիրութեամբը՝ որով
թէ՛ ծնողք եւ թէ՛ դաստիարակի կրնան
իրենց պաշտօնն ու պարտականութիւնները
հիմնական կերպով սովելի ու հասարել:

ՍԿՏՈՒՆՔ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ Բ.

Թարգմանեաց Խաչական լեզուէ

ԽԱՍՏՈՒՐ Բ. ԻԹԻԻՃԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի տպարանի Ե. Յ. Մինասեան:

1862

Այս ընտիր եւ օգտաւէտ գործնեւեր-
կորդ հատորն ալ այս օրերս հրատարակ-
ուելով՝ Գաղթար խանը Կիլիկիա հան-
դէսին գործակալութեան սենեակը եւ
Մէլքիսէթի հայ գրավաճառաց խանութ-
ները կը վաճառուի:

Թէ՛ այս եւ թէ՛ առաջին հատորին
գիրք 10ական զուգուշէ:

ՈՂԻԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Ե.

ՍՈՒՐԲՆ ՎԱՐԴԱՆ

Բ.

ՍՈՒՐԲՆ ՏՐԴԱՏ

Այս երկու արտաշարժ ողորդու-
թիւնները՝ Վ. արագայ վանուց Ժառան-
գաւորաց գարոյնն աշակերտներէն Միլի-
ճանեան Պ. Տիգրան պատմաւոյն գրչէն
երած եւ աղջապէր պատմաւոյն մը առատա-
ձեռն նպատակը աղջին նուիրուած են իր-
ըւ առաջին խաղիք յեղեալ արդիւյ պատմաւոյն
ստացած հայրենասիրական կրթութեանը:
Ար գտնուի մայրաքաղաքիս հայ գրա-
վաճառներուն քով. Գին երկուքին 10
զուգուշ:

Գաղթար խանը թիւ 4 դասարանը,
Մեծ նոր խանի վերի գրանք մէջ թիւ 7
սենեակը փոխադրուած է. Այս դասարա-
նիս մէջ չափաւոր ամսականով հետեւեալ
դասերը կուտան:

Պ. Թովմաս Թեւրեան. Հայկաթա-
նութիւն, Գաղթարեան եւ Խաչարեան:

Պ. Սիմօն Միքայէլեան. Թուաւորա-
նութիւն եւ Տոմարակալութիւն:

Պ. Օգոսէն Հանեան. Տաճկերէն.

Պ. Յ. Գարբիէլեան. Մեղրերէն:

Ասոցմէ դատ ընդհանուր աղջաց
պատմութեան, նկարչութեան եւ Հու-
նարէի դասաւորութիւնն ալ կըլլայ:

Յիշեալ սենեակը յատկապէս Գաղ-
թարի Պատմաւոր մ'ալ բռնուած է որ
ուսանողները գաղթերէն զրուցարարու-
թեան պիտի վարժեցնեն:

Աս լրագիրը շաբաթ անգամ մը կիլի-
շաբաթ օրերը. իմ որ կուգէ կրնայ ստո-
րագրելի, Կ. Պոլս Զինի խանը լրագրոյ
գրասենեակը: Իսկ զուրսերը հոգաբարձու-
ներն են:

Իճար. Յովնանեան աղա Մագառեան.
Երեմիա. Շաւարշ աղա Արիարեան.
Ար. ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ. Մանուէլ Սուքիաս
աղա Գալուստեան.

ՏՊԵԱՐ. Պ. Խաչատուր Եւսթաք.
Թուաւոր. Գեորգ Ե. Յովնանեան աղայ
Արգարեան.

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատմաւոյն Զաքար-
եան.

ՊՐՈՍԱ. Կարապետ աղա Եսկիշէմիր-
լիեան.

ՆԻԿՈՍԻՆԱ. Պ. Տ. Մոսթաքեան.
ԹԵՔԻՐՏԱՆ. Պ. Գ. Մալաքարեան.
ՎԱՆ. Պ. Միլիսի Տ. Աստուան.

ԻՍԿԱՐԻ. Պ. Գեորգ ճաճարեան.
ԵՐԶԱՆ. Բնօրհանարաց Թանգարան:
ԱՏԱՐԱՋԱՐ. Մանուէլ Յակոբ աղա Տ.
Գրիգորեան.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուղղ-
ները՝ այս տեղերէն մեկու ձեռն կրնան
բարակիլ:

ԱՌԵԻՏԻԱԿԱՆ

ԴԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ	Եր. 27	Բ. 29	Գ. 30	Դ. 31	Ե. 1	Զ. 2
ՀԱՅԵՍՏԱՆԻ	Ար. 27	Ար. 29	Ար. 30	Ար. 31	Ար. 1	Ար. 2
Օսմանեան լիւրա Մէլ. 101-20	102	104	102	104	104	107
Քահանայ արծաթ. 55	55-20	54-20	54-20	54-20	54-20	54-20
Թահալ. Մուսթաք. 45-20	45	42	42	42	42	42-20
Եւսթաք. ճէտիտէ հիւ. 45-10	45	42	42	42	42	42-20
« « նոր. 41	40-10	40-10	40-10	40-10	40-10	41-22
« « վերջին. 55	55	55-10	55-10	55-10	55-10	55-10
Մէրիկ 10 տ. տկ. տ. 55	55	55-10	55-10	55-10	55-10	55-10
Արգիւսեան լիւրա. 55	55	55-10	55-10	55-10	55-10	55-10
Բօլ իւրեւիւ. 55	55	55-10	55-10	55-10	55-10	55-10
Գարապոյն. 55	55	55-10	55-10	55-10	55-10	55-10
20 ֆրան. քնոց ոսկի. 5	5	5	5	5	5	5
« « արծաթ. 5	5	5	5	5	5	5
Սօֆորին. 5	5	5	5	5	5	5
Աւստրիոյ դրրոյն. 5	5	5	5	5	5	5
նոյն. 5. հորին. 5	5	5	5	5	5	5

ԳՈՒՄԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԳԱՄՊՈ) ԳԻՆԵՐԸ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՆ 100 ԳՈՒՐՈՒՇ ՀԱՇՈՒՆԵԼՈՎ	ՀԱՅԵՍՏԱՆԻ
Հոստոս	1 1/2 օրն
Փարիզ	ձէնիւ 1. 5.
Մարսիլեա	104 Եւսթաք. Զեք
Վիեննա	1 օրն
Թրիեստ	Մարսիլեա

ԱՐՄՏԻՔ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 5 ՀԱՅԵՍՏԱՆԻ	
Յօրին Թալլան	52—35
» Խաչարեան	28—2029
» Կալապ	—
» Բուսիլի Պալլաք	—
» Պարզապ	25—24
» Արօֆ կալուղ	—
» Խաչարեան	47—29
Յօրին Խաչարեան կալուղ	—
» Վարդապետ	—
» Պարզապ	20—2
» Պալլաք	—
Ներկայացողներ Կալապետ	—
» Խաչարեան	45—1
» Գարի	8—

Վաճառանորդին մէջ կայ ընդ ամենը 400000 զրիկ Յօրին ու գար

վաճառանոցիս մէջ կա ընդ ամենը 400000 զրկն ու գարի

ՄԵՏԱՔԱ

(ԻՓԻՔ)

Տէփրաշէն ընտիր տակ.	Օսմ. լիւր. 120 դր.	0000-0000
« 1	«	0000-0000
« 2	«	0000-0000
« 3	«	0000-0000
« 4	«	0000-0000
« 5	«	0000-0000
« 6	«	0000-0000
« 7	«	0000-0000
« 8	«	0000-0000
« 9	«	0000-0000
« 10	«	0000-0000
« 11	«	0000-0000
« 12	«	0000-0000
« 13	«	0000-0000
« 14	«	0000-0000
« 15	«	0000-0000
« 16	«	0000-0000
« 17	«	0000-0000
« 18	«	0000-0000
« 19	«	0000-0000
« 20	«	0000-0000
« 21	«	0000-0000
« 22	«	0000-0000
« 23	«	0000-0000
« 24	«	0000-0000
« 25	«	0000-0000
« 26	«	0000-0000
« 27	«	0000-0000
« 28	«	0000-0000
« 29	«	0000-0000
« 30	«	0000-0000
« 31	«	0000-0000
« 32	«	0000-0000
« 33	«	0000-0000
« 34	«	0000-0000
« 35	«	0000-0000
« 36	«	0000-0000
« 37	«	0000-0000
« 38	«	0000-0000
« 39	«	0000-0000
« 40	«	0000-0000
« 41	«	0000-0000
« 42	«	0000-0000
« 43	«	0000-0000
« 44	«	0000-0000
« 45	«	0000-0000
« 46	«	0000-0000
« 47	«	0000-0000
« 48	«	0000-0000
« 49	«	0000-0000
« 50	«	0000-0000
« 51	«	0000-0000
« 52	«	0000-0000
« 53	«	0000-0000
« 54	«	0000-0000
« 55	«	0000-0000
« 56	«	0000-0000
« 57	«	0000-0000
« 58	«	0000-0000
« 59	«	0000-0000
« 60	«	0000-0000
« 61	«	0000-0000
« 62	«	0000-0000
« 63	«	0000-0000
« 64	«	0000-0000
« 65	«	0000-0000
« 66	«	0000-0000
« 67	«	0000-0000
« 68	«	0000-0000
« 69	«	0000-0000
« 70	«	0000-0000
« 71	«	0000-0000
« 72	«	0000-0000
« 73	«	0000-0000
« 74	«	0000-0000
« 75	«	0000-0000
« 76	«	0000-0000
« 77	«	0000-0000
« 78	«	0000-0000
« 79	«	0000-0000
« 80	«	0000-000